

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(О. Б. Жильцов)
« 14 » 02 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Система діагностики та раннього втручання при аутистичних розладах»

для студентів

напряму підготовки 6. 010105 Корекційна освіта (Логопедія)
(шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)
спеціалізації Робота з аутичними дітьми
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ – 2019

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>2437/19</u>	
 (підпис)	(прізвище, ім'я, по батьку)
« »	20 <u>19</u> р.

Розробник:

Науменко Наталія Олександрівна, кандидат психологічних наук, викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Таран Оксана Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти.

Викладач:

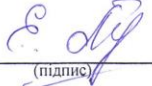
Науменко Наталія Олександрівна, кандидат психологічних наук, викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

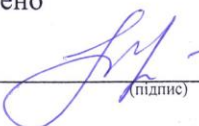
Таран Оксана Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної
Протокол від 16.01.2019 р. № 1

Завідувач кафедри (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником
освітньої програми Логопедія)
(назва освітньої програми)

16.01. 2019 р.
Керівник освітньої програми (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму перевірено
04.02.2019 р.
Заступник директора (підпис) (Р.О. Павлюк)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
«Система діагностики та раннього втручання при аутистичних розладах»		
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6 / 180	
Курс	4	-
Семестр	8	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	5	
Обсяг кредитів	6	-
Обсяг годин, в тому числі:	180	-
Аудиторні	70	-
Модульний контроль	10	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	70	-
Форма семестрового контролю	екзамен	-

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати систему знань та уявлень щодо семіотики, диференційної та поглибленої діагностики, засобів раннього втручання при розладах аутистичного спектра.

Завдання: оволодіти компетентностями загальними (світоглядна, громадянська, комунікативна, аналітична, самоосвітня, організаційна, науково-дослідницька) та фаховими компетентностями (психолого-педагогічна, спеціально-психологічна, медико-біологічна, діагностично-корекційна, консультативна, деонтологічна).

2. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти основні сучасні підходи щодо визначення розладів аутистичного спектра, принципи та методи диференційної діагностики;
- мати обізнаність у різноманітних підходах до диференційної діагностики з урахуванням міждисциплінарної складової до визначення порушень психофізичного розвитку при порушеннях аутистичного спектра;
- опанувати професійно важливі навички проведення психологічної діагностики та формулювання психологічного діагнозу на основі уявлень щодо нозологічної та синдромальної належності того чи іншого відхилення у психофізичному розвитку;
- уміти здійснювати підбір діагностичного інструментарію, адекватного меті та завданням диференційної діагностики розладів аутистичного спектра;
- знати про особливості перебігу розладів аутистичного спектра на стадіях компенсації та декомпенсації, мати уявлення про можливі психотичні прояви;

- уміти здійснювати оцінку розвитку з урахуванням вікових особливостей аутистичних проявів у дітей та підлітків;
- уміти планувати та реалізовувати психолого-педагогічні втручання в залежності від типу аутистичних порушень та віку дитини;
- уміти надати інформаційну допомогу та провести консультування учасників реабілітаційних заходів з урахуванням деонтологічних норм у процесі оцінювання розвитку дітей з розладами аутистичного спектра.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Розлади аутистичного спектра як нозологічно неспецифічні порушення							
Тема 1. Симтоматичний та синдромологічний підходи до визначення розладів аутистичного спектра. Нозологічна парадигма порушень розвитку.	9	2	2	-	-	-	5
Тема 2. Види та типи психічного дизонтогенезу. Сучасні уявлення щодо патогенетичних механізмів РАС.	9	2	2	-	-	-	5
Тема 3. Типи та види розладів спектра аутизму. Субклінічні форми РАС.	9	2	-	2	-	-	5
Модульний контроль	2						
Разом	29	6	4	2	-	-	15
Змістовий модуль 2.							
Вікові особливості аутистичних проявів у дітей та підлітків							
Тема 4. Вікові зміни симптоматики та поведінкових проявів у дітей з РАС.	9	2	2		-	-	5
Тема 5. Вікові особливості та закономірності розвитку соціальних навичок у дітей з РАС.	9	2	-	2	-	-	5
Тема 6. Основні етапи та вікові особливості розвитку мовлення у дітей з РАС.	9	2	2	-	-	-	5
Тема 7. Вікові особливості інтелектуального розвитку дітей з РАС. Визначення рівню інтелектуального розвитку дітей з РАС	9	2	-	2			5
Модульний контроль	2						
Разом	38	8	4	4	-	-	20

Змістовий модуль 3. Особливості перебігу розладів аутистичного спектра							
Тема 8. Компенсація та декомпенсація при розладах аутистичного спектра.	9	2	2		-	-	5
Тема 9. Ознаки психотичних проявів та засоби їх виявлення при розладах аутистичного спектра.	9	2	-	2	-	-	5
Модульний контроль	2						
Разом	20	4	2	2	-	-	10
Змістовий модуль 4. Методи диференційної діагностики розладів аутистичного спектра							
Тема 10. Основні підходи до визначення форм та різновидів розладів аутистичного спектра.	2	2	-	-	-	-	-
Тема 11. Сучасні погляди на диференційну діагностику шизофренії, шизотипових розладів та розладів аутистичного спектра.	9	2	2	-	-	-	5
Тема 12. РАС та розлади мовлення.	9	2	-	2	-	-	5
Тема 13. РАС та поведінкові розлади.	9	2	-	2	-	-	5
Тема 14. Диференційна діагностика РАС та інших психічних захворювань та станів.	4	2	2	-	-	-	-
Модульний контроль	2						
Разом	35	10	4	4	-	-	15
Змістовий модуль 5. Основні психолого-педагогічні втручання в залежності від типу аутистичних порушень та віку дитини							
Тема 15. Етапи формування мислення у дітей з РАС.	11	2	2	2	-	-	5
Тема 16. Розвиток навичок комунікації та соціальної реципрокності.	11	2	2	2	-	-	5
Тема 17. Залучення батьків до навчально-виховної роботи з дітьми з РАС.	4	2	-	2	-	-	-
Модульний контроль	2						
Разом	28	6	4	6	-	-	10
Семестровий контроль	30						
Усього	180	34	18	18			70

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. РОЗЛАДИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА ЯК НОЗОЛОГІЧНО НЕСПЕЦИФІЧНІ ПОРУШЕННЯ

Тема 1. Симтоматичний та синдромологічний підходи до визначення розладів аутистичного спектра. Нозологічна парадигма порушень розвитку (2 години).

Вступ до курсу: програма та структура. Характеристика сучасних міжнародних діагностичних систем МКБ – 10, DSM –IV, DSM –V.

Визначення понять «симптом», «синдром», «нозологія». Особливості традиційного та сучасного підходів до діагностики психічних порушень: основні принципи, недоліки та переваги. Значущість нозологічної парадигми. Облігатні та факультативні симптоми.

Поняття «аутистичного спектра» та клінічні критерії його визначення. Тріада Лорни Вінг.

Ключові слова: симптом, синдром, нозологія, клінічні критерії.

Рекомендована основна література [1;2]

Рекомендована додаткова література [2;8;11]

Тема 2. Види та типи психічного дизонтогенезу. Сучасні уявлення щодо патогенетичних механізмів РАС (2 години)

Сучасні уявлення про причини, патогенетичні особливості розладів аутистичного спектра. Теорія репрезентації внутрішніх уявлень. Теорія центрального узгодження. Види та типи психічного дизонтогенезу.

Загальні особливості дизонтогенезу при РАС: «перешарування» психічних функцій, мозаїчність та вибірковість в розвитку когнітивних функцій.

Рівні патологічного нервово-психічного реагування у дітей та підлітків з порушенням розвитку (за Ковалевим В.В).

Ключові слова: патогенез, репрезентація внутрішніх уявлень, види психічного дизонтогенезу, нервово-психічне реагування.

Рекомендована основна література [2;5]

Рекомендована додаткова література [11;14;18;21]

Тема 3. Види та типи розладів спектра аутизму. Субклінічні форми РАС (2 години).

Визначення видів аутистичних розладів в структурі загальних розладів розвитку. Систематика розладів аутистичного спектра. Типи аутистичних розладів за ступенем вираженості. Субклінічні форми розладів аутистичного спектра. Уявлення про статистичну та адаптаційну норму у визначенні ступеню психічних порушень. Патоморфоз аутистичних розладів.

Ключові слова: загальні розлади розвитку, патоморфоз, субклінічні форми психічних захворювань.

Рекомендована основна література [2;5]

Рекомендована додаткова література [19;26]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ АУТИСТИЧНИХ ПРОЯВІВ У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ.

Тема 4. Вікові зміни симптоматики та поведінкових проявів у дітей з РАС (2 години).

Хронобіологічний підхід у визначенні аутистичних розладів (за Башиною В.М.). Етапи розвитку дітей з розладами аутистичного спектра.

Особливості раннього розвитку дітей з аутизмом. Вікові особливості поведінкових проявів у дітей з розладами аутистичного спектра.

Ключові слова: хронобіологічний підхід, сенситивні періоди розвитку.

Рекомендована основна література [3;5]

Рекомендована додаткова література [1;4;8]

Тема 5. Вікові особливості та закономірності розвитку соціальних навичок у дітей з РАС (2 години).

Формування навичок комунікації та соціальної реципрокності у дітей з РАС з урахуванням сенситивних періодів розвитку. Гендерні особливості розвитку соціальної комунікації та емоційно-афекторної сфери. Прогноз та катамнестичні данні.

Ключові слова: соціальна комунікація, соціальна реципрокність, сенситивні періоди.

Рекомендована основна література [2;3]

Рекомендована додаткова література [15;17;19]

Тема 6. Основні етапи та вікові особливості розвитку мовлення у дітей з розладами аутистичного спектра (2 години).

Мовленнєві порушення при розладах аутистичного спектра. Предиктори розвитку мовлення. Ехолалія. Мовленнєві штампи. Реверсія займенників. Порушення комунікативної функції мовлення при розладах аутистичного спектра. Семантико-прагматичні порушення мовлення у дітей з розладами аутистичного спектра.

Ключові слова: предиктори мовлення, ехолалія, семантико-прагматичні порушення.

Рекомендована основна література [2;5]

Рекомендована додаткова література [5;9]

Тема 7. Вікові особливості інтелектуального розвитку дітей з РАС. Визначення рівню інтелектуального розвитку дітей з РАС (2 години).

Клініко-динамічні особливості когнітивних порушень у дітей з РАС. Сучасні підходи до визначення інтелекту. Тестування за WISC: переваги та недоліки. Структура інтелекту дітей та підлітків з РАС. Розвиток вербального та невербального інтелекту.

Ключові слова: когнітивні порушення, структура інтелекту, вербальний та невербальний інтелект.

Рекомендована основна література [3;5]

Рекомендована додаткова література [12;15]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ РОЗЛАДІВ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА

Тема 8. Компенсація та декомпенсація при розладах аутистичного спектра (2 години).

Характеристика компенсаційних, субкомпенсаційних та декомпенсаційних механізмів при розладах аутистичного спектра. Психопатоподібні та неврозоподібні прояви у дітей та підлітків з РАС та їх основні клінічні ознаки. Адаптаційні можливості та ресурси дітей та підлітків з РАС: аналіз катамнестичних даних.

Ключові слова: компенсація, декомпенсація, психопатоподібні прояви, неврозоподібні прояви.

Рекомендована основна література [1;3]

Рекомендована додаткова література [17;19]

Тема 9. Ознаки психотичних проявів та засоби їх виявлення при розладах аутистичного спектра (2 години).

Сучасні уявлення щодо природи психотичних проявів при РАС. Суперечливість та недостатність даних щодо виділення «процесуального аутизму» як окремого виду розладу аутистичного спектра. Клінічні та психопатологічні ознаки психотичної маніфестації. Аналіз катамнестичних даних щодо особливостей перебігу та наслідків психотичних епізодів у дітей та підлітків з РАС.

Ключові слова: психотичні прояви, процесуальність.

Рекомендована основна література [1]

Рекомендована додаткова література [7;16]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.

МЕТОДИ ДИФЕРЕНЦІЙНОЇ ДІАГНОСТИКИ РОЗЛАДІВ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА

Тема 10. Основні підходи до визначення форм та різновидів розладів аутистичного спектра (2 години).

Становлення та трансформація методологічних підходів та уявлень щодо класифікації розладів аутистичного спектра в психіатрії.

Методологічні засади концепцій виділення різних видів та форм аутистичних розладів. Клінічна класифікація РДА. Клінічно-психологічні засади визначення атипових форм аутизму. Психологічна класифікація дитячого аутизму (О.С. Нікольська). Класифікація за характером соціальної дезадаптації (Л.Вінг).

Ключові слова: класифікація аутистичних розладів, атипові форми, соціальна дезадаптація.

Рекомендована основна література [2]

Рекомендована додаткова література [8;14]

Тема 11. Сучасні погляди на диференційну діагностику шизофренії, шизотипових розладів та розладів аутистичного спектра (2 години).

Трансформація поглядів на етіологію розладів аутистичного спектра. Традиційні та сучасні підходи до диференційної діагностики РАС, шизофренії та шизотипових розладів.

Порушення мислення як один з діагностичних критеріїв диференційної діагностики РАС. Проблема дослідження порушень мислення і механізмів його дезорганізації. Характеристика розладів мислення. Використання патопсихологічних методик для виявлення порушень мислення.

Ключові слова: етіологія, шизотипові розлади, шизофренія, порушення мислення.

Рекомендована основна література [2;5]

Рекомендована додаткова література [7;10;16;28]

Тема 12. РАС та розлади мовлення (2 години).

Диференціальні критерії порушень мови у дітей з розладами аутистичного спектра, та мовленевими порушеннями іншої етіології.

Проблеми коморбідності: трансформація та усталення понятійно-категоріального апарату. Мутизм, та селективний мутизм.

Ключові слова: мовленеві порушення, коморбідність, селективний мутизм.

Рекомендована основна література [1;5]

Рекомендована додаткова література [5;9]

Тема 13. РАС та поведінкові розлади (2 години).

Питання диференційної діагностики опозиційно-визиваючих розладів, гіпердинамічних порушень поведінки та РАС. Класифікація, уявлення про причини та клініко-психологічні особливості поведінкових розладів.

Особливості поведінкових реакцій при розладах аутистичного спектра. Поняття про комплексну оцінку психічного статусу.

Ключові слова: розлади поведінки, гіпердинамічні порушення, опозиційно-визиваючий розлад.

Рекомендована основна література [2;5]

Рекомендована додаткова література [19;25]

Тема 14. Диференційна діагностика РАС та інших психічних захворювань та станів (2 години).

Диференціальні критерії резидуально-органічних уражень мозку та розладів аутистичного спектра.

Проблема диференційної діагностики важкої розумової відсталості та РАС. Постравматичний стресовий розлад та РАС. Депресивні, тривожні, та obsesивно-компульсивні розлади у дітей: проблеми диференційної діагностики та коморбідності.

Ключові слова: резидуально-органічні ураження, важка розумова відсталість, obsesивно-компульсивні розлади.

Рекомендована основна література [1;2]

Рекомендована додаткова література [3;28]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.

ОСНОВНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВТРУЧАННЯ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ТИПУ АУТИСТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ ТА ВІКУ ДИТИНИ

Тема 15. Етапи формування мислення у дітей з РАС (2 години).

Онтогенетичні аспекти розвитку мислення. Проблеми засвоєння культуральнозумовлених семантичних матриць у дітей з розладами аутистичного спектра. Методи психокорекційних втручань при формуванні мислення.

Порушення асоціативних зв'язків у дітей з розладами аутистичного спектра та засоби їх корекції.

Ключові слова: порушення мислення, семантичні матриці, асоціативні зв'язки.

Рекомендована основна література [3;4]

Рекомендована додаткова література [9;12]

Тема 16. Розвиток навичок комунікації та соціальної реципрокності (2 години).

Практична реалізація концепцій розвитку комунікативної активності та комунікативної антиципації у дітей з РАС. Загальні принципи формування комунікативних навичок.

Проблема соціальної мотивації як складової, що обтяжує порушення психічного розвитку при РАС. Внутрішня та зовнішня мотивація.

Ключові слова: комунікативна активність, комунікативна антиципація, внутрішня та зовнішня мотивація.

Рекомендована основна література [2;5]

Рекомендована додаткова література [2;13;15;19]

Тема 17. Залучення батьків до навчально-виховної роботи з дітьми з РАС (2 години).

Формування ефективних стосунків між батьками дітей з РАС та фахівцями. Основні проблемні моделі реагування батьків при встановленні комплаєнсу. Особливості психологічних захисних реакцій батьків дітей з РАС. Переважаючи стилі виховання в сім'ях, які виховують дітей з РАС. Засоби оптимізації взаємодії батьків та дитини з порушенням аутистичного спектра.

Ключові слова: навчально-виховний процес, стилі сімейного виховання, засоби оптимізації взаємодії батьків та дитини, комплаєнс.

Рекомендована основна література [4;5]

Рекомендована додаткова література [17;22;23;24]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	1	1
Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	1	1
Робота на семінарському занятті	10	2	10	2	20	1	10
Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-
Разом		---	66	---	93	---	59

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	5	5	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	2	2	3	3
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	2	10	3	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом:		--	79	--	83
Максимальна кількість балів: 380					
Розрахунок коефіцієнта: $k=380/60=6,3$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.
РОЗЛАДИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА ЯК НОЗОЛОГІЧНО
НЕСПЕЦИФІЧНІ ПОРУШЕННЯ

Тема 1. Симтоматичний та синдромологічний підходи до визначення розладів аутистичного спектра. Нозологічна парадигма порушень розвитку (5 годин).

Завдання: здійснити порівняльний аналіз переваг та недоліків синдромологічного та нозологічного підходів до визначення психічних порушень (форма подання: у вигляді таблиці).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

Тема 2. Види та типи психічного дизонтогенезу. Сучасні уявлення щодо патогенетичних механізмів РАС (5 годин).

Завдання: обґрунтувати віднесення аутистичних розладів до викривленого типу психічного дизонтогенезу (форма подання: у вигляді есе).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

Тема 3. Типи та види розладів спектра аутизму. Субклінічні форми РАС (5 годин).

Завдання: розробити характеристику особи з субклінічною формою РАС за критеріями: характерні риси, в т.ч. особливості мислення, поведінки, особливості спілкування, особистісні ресурси та інше (форма подання: у вигляді структурованого опису).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ АУТИСТИЧНИХ ПРОЯВІВ
У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ**

Тема 4. Вікові зміни симптоматики та поведінкових проявів у дітей з РАС (5 годин).

Завдання: розробити перелік вікових змін симптоматики та поведінкових проявів у дітей з РАС в періодах – 3 роки, 7 років, 11 років, 16 років (форма подання: у вигляді схеми).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

Тема 5. Вікові особливості та закономірності розвитку соціальних навичок у дітей з РАС (5 годин).

Завдання: охарактеризувати основні закономірності розвитку соціальних навичок у дітей з аутистичними розладами важного, помірною та легкого ступеню (високофункціональних) за умови корекційної роботи та її відсутності (форма подання: структурований опис).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

Тема 6. Основні етапи та вікові особливості розвитку мовлення у дітей з РАС (5 годин).

Завдання: охарактеризувати етапи розвитку мовлення у дітей з аутистичними розладами (форма подання: структурований опис).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

**Тема 7. Вікові особливості інтелектуального розвитку дітей з РАС.
Визначення рівню інтелектуального розвитку дітей з РАС (5 годин).**

Завдання: розробити шкалу розподілу дітей з РАС за інтелектуальним рівнем, на основі наукової літератури (форма подання: у вигляді схеми).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ РОЗЛАДІВ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА

Тема 8. Компенсація та декомпенсація при розладах аутистичного спектра (5 годин).

Завдання: виділити основні фактори оточуючого середовища дитини, які сприяють компенсації аутистичних проявів та фактори, які підвищують ризик декомпенсації (форма подання: у вигляді таблиці).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

Тема 9. Ознаки психотичних проявів та засоби їх виявлення при розладах аутистичного спектра (5 годин).

Завдання: здійснити аналіз психотичних проявів у підлітків з РАС, за катamnестичними даними, на основі наукової літератури (форма подання: у вигляді схеми).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.
МЕТОДИ ДИФЕРЕНЦІЙНОЇ ДІАГНОСТИКИ РОЗЛАДІВ
АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА

Тема 11. Сучасні погляди на диференційну діагностику шизофренії, шизотипових розладів та розладів аутистичного спектра (5 годин).

Завдання: здійснити порівняльний аналіз клінічних проявів при розладах аутистичного спектру та дитячій шизофренії, на основі наукової літератури (форма подання: у вигляді таблиці).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

Тема 12. РАС та розлади мовлення (5 годин).

Завдання: запропонувати алгоритм дослідження мовленевих порушень у дітей з РАС, розкрити зміст кожного з його етапів та обґрунтувати свою думку (форма подання: у вигляді структурованого опису).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

Тема 13. РАС та поведінкові розлади (5 годин).

Завдання: розробити опитувальник для батьків, завдяки якому можна було б виявити поведінкові порушення у дітей з РАС (8-12 запитань).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.
ОСНОВНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВТРУЧАННЯ В
ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ТИПУ АУТИСТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ
ТА ВІКУ ДИТИНИ**

Тема 15. Етапи формування мислення у дітей з РАС (5годин).

Завдання: розробити алгоритм дослідження порушень мислення у дітей з РАС, розкрити зміст кожного з його етапів (форма подання: у вигляді структурованого опису).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

Тема 16. Розвиток навичок комунікації та соціальної реципрокності (5 годин).

Завдання: розробити 6 вправ для програми з розвитку навичок соціальної комунікації та соціальної реципрокності для дітей з РАС.

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Здатність до рефлексії та ініціативи	2 бали
2.	Здатність до критичного мислення	1 бал
3.	Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму	2 бали
Разом		5 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
Розлади аутистичного спектра як нозологічно неспецифічні порушення			
МКР 1	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал / правильна відповідь, макс. – 25 б.
Змістовий модуль 2.			
Вікові особливості аутистичних проявів у дітей та підлітків			
МКР 2	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал / правильна відповідь, макс. – 25 б.
Змістовий модуль 3.			
Особливості перебігу розладів аутистичного спектра			
МКР 3	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал / правильна відповідь, макс. – 25 б.

Змістовий модуль 4. Методи диференційної діагностики розладів аутистичного спектра			
МКР 1	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал / правильна відповідь, макс. – 25 б.
Змістовий модуль 5. Основні психолого-педагогічні втручання в залежності від типу аутистичних порушень та віку дитини			
МКР 2	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал / правильна відповідь, макс. – 25 б.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення - письмова

Критерії оцінювання:

Теоретичні питання 1. Максимальна кількість балів за відповідь 10.

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	5 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності.	3 бали
3.	Відповідь відзначаються обґрунтованістю.	2 бали
Разом		10 балів

Аналітичні питання 2. Максимальна кількість балів за відповідь 15.

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	5 балів
2.	У відповіді студента наявний аналіз проблемного питання, виділення головного, загального та специфічного.	5 балів
3.	Відповідь студента характеризується системністю та ґрунтовністю викладу інформації.	5 балів
Разом		15 балів

Практичні питання 3. Максимальна кількість балів за відповідь 15.

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	5 балів
2.	Відповідь студента демонструє вміння аналізувати проблемну задачу (кейс), створювати алгоритми діагностичного, та корекційно-розвивального впливу.	5 балів
3.	Відповідь студента характеризується системністю та ґрунтовністю викладу інформації.	5 балів
Разом		15 балів

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Теоретичні питання

1. Охарактеризуйте поняття «симптом», «синдром», «нозологія».
2. Охарактеризуйте поняття «аутистичного спектру» та його клінічних проявів.
3. Охарактеризуйте основні підходи до систематики розладів аутистичного спектру.
4. Охарактеризуйте основні етапи мовленевого розвитку дітей з розладами аутистичного спектру
5. Охарактеризуйте патопсихологічні методики що використовуються для визначення порушень мислення.
6. Охарактеризуйте характеристику розладів мислення.
7. Охарактеризуйте тривожні розлади при РАС.
8. Охарактеризуйте порушення асоціативних зв'язків у дітей з розладами аутистичного спектра
9. Обґрунтуйте загальні принципи формування комунікативних навичок.
10. Розкрийте сутність проблеми соціальної мотивації при РАС.
11. Охарактеризуйте принципи формування ефективних стосунків між батьками дітей з РАС та фахівцями.
12. Охарактеризуйте психологічну класифікація дитячого аутизму (за О.С. Нікольською).
13. Охарактеризуйте основні ознаки декомпенсації при розладах аутистичного спектру.
14. Охарактеризуйте вікові особливості інтелектуального розвитку дітей з РАС
15. Розкрийте особливості когнітивних порушень у дітей з РАС.
16. Розкрийте особливості раннього розвитку (до 3-х років) дітей з порушеннями аутистичного спектра.
17. Охарактеризуйте основні мовленнєві порушення при розладах аутистичного спектра.
18. Охарактеризуйте прояви семантико-прагматичних порушень мовлення у дітей з розладами аутистичного спектра.
19. Охарактеризуйте основні проблемні моделі реагування батьків при встановленні комплаєнсу.
20. Охарактеризуйте тип психічного дизонтогенеза, до якого відносяться розлади аутистичного спектра.

Аналітичні питання

1. Проаналізуйте відмінності між облігантними та факультативними симптоми та розкрийте їх значення для диференційної діагностики.
2. Проаналізуйте патогенетичні особливості аутистичного спектру, обґрунтуйте вашу думку.

3. Проаналізуйте значення визначення рівнів нервово-психічного реагування у дітей та підлітків з порушенням розвитку (за В.В.Ковалевим), обґрунтуйте вашу думку.
4. Здійсніть порівняльний аналіз загальних особливостей типів аутистичних розладів за ступенем глибини порушень.
5. Визначте фактори, які утруднюють визначення рівня інтелектуального розвитку у осіб з РАС, проранжуйте їх за мірою значимості та обґрунтуйте вашу думку.
6. Здійсніть порівняльний аналіз компенсаційних, субкомпенсаційних та декомпенсаційних механізмів при розладах аутистичного спектра.
7. Здійсніть порівняльний аналіз психопатоподібних та неврозоподібних проявів у дітей та підлітків з РАС, наведіть приклади.
8. Проаналізуйте основні ознаки психотичних проявів та засоби їх виявлення.
9. Проаналізуйте основні відмінності атипових форм аутизму, обґрунтуйте вашу думку.
10. Проаналізуйте гендерні особливості розвитку соціальної комунікації та емоційно-афекторної сфери у осіб з РАС
11. Здійсніть порівняльний аналіз (подібності та відмінності) розладів аутистичного спектра та дитячої шизофренії.
12. Проаналізуйте диференціальні критерії порушень мовлення у дітей з розладами аутистичного спектра, та мовленевими порушеннями іншої етіології.
13. Проаналізуйте критерії диференційної діагностики гіпердинамічних порушень поведінки та РАС
14. Проаналізуйте диференціальні критерії резидуально-органічних уражень мозку та розладів аутистичного спектра.
15. Проаналізуйте основні критерії диференційної діагностики важкої розумової відсталості та РАС.
16. Проаналізуйте диференціальні критерії депресивних розладів та РАС, (з урахуванням можливої коморбідності).
17. Проаналізуйте диференційні критерії obsесивно-компульсивних розладів та РАС.
18. Проаналізуйте особливості психологічних захисних реакцій батьків дітей з РАС, обґрунтуйте вашу думку.
19. Проаналізуйте переважаючи стилі виховання в сім'ях, які виховують дітей з РАС, обґрунтуйте вашу думку.
20. Проаналізуйте засоби оптимізації взаємодії батьків та дитини з порушенням аутистичного спектра, обґрунтуйте вашу думку.

Практичні питання

1. Проаналізуйте наведений кейс, виділіть критерії для диференційної діагностики (кейс буде надано на екзамені).

2. Розробіть тези консультування батьків з приводу їх звернення щодо вирішення проблеми (поведінки/соціальної взаємодії/мовленевого розвитку та інше) у дитини з розладом аутистичного спектра (кейс буде надано на екзамені).

3. Розробіть алгоритм психокорекційного втручання для дитини з РАС на основі опису розвитку дитини (опис буде надано на екзамені).

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Система діагностики та раннього втручання при аутистичних розладах»
Разом: 180 год., лекції – 34 год., семінарські заняття – 18 год., практичні заняття – 18 год., модульний контроль – 10 год., самостійна робота – 70 год, семестровий контроль – 30 год.

Модулі	Модуль 1			Модуль 2			Модуль 3		
Назва модуля	Розлади аутистичного спектра як нозологічно неспецифічні порушення			Вікові особливості аутистичних проявів у дітей та підлітків			Особливості перебігу розладів аутистичного спектра		
Кількість балів за модуль	66 (балів)			93 (бали)			59 (бали)		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Теми лекцій (1 бал)	Симтоматичний та синдромологічний підходи до визначення розладів аутистичного спектра. Нозологічна парадигма порушень розвитку. (1 бал)	Види та типи психічного дизонтогенезу. Сучасні уявлення щодо патогенетичних механізмів РАС. (1 бал)	Типи та види розладів спектра аутизму. Субклінічні форми РАС. (1 бал)	Вікові зміни симптоматики та поведінкових проявів у дітей з РАС. (1 бал)	Вікові особливості та закономірності розвитку соціальних навичок у дітей з РАС (1 бал).	Основні етапи та вікові особливості розвитку мовлення у дітей з РАС. (1 бал)	Вікові особливості інтелектуального розвитку дітей з РАС. Визначення рівню інтелектуального розвитку дітей з РАС (1 бал)	Компенсація та декомпенсація при розладах аутистичного спектра. (1 бал)	Ознаки психогічних проявів та засоби їх виявлення при розладах аутистичного спектра. (1 бал)
Теми семінарських занять (1 бал)	Симтоматичний та синдромологічний підходи до визначення розладів аутистичного спектра. Нозологічна парадигма порушень розвитку. (1 бал)	Види та типи психічного дизонтогенезу. Сучасні уявлення щодо патогенетичних механізмів РАС. (1 бал)		Вікові зміни симптоматики та поведінкових проявів у дітей з РАС (1 бал).		Основні етапи та вікові особливості розвитку мовлення у дітей з РАС. (1 бал)		Компенсація та декомпенсація при розладах аутистичного спектра. (1 бал)	
	10 (балів)			10 (балів)			10 (балів)		

Теми практичних занять			Типи та види розладів спектра аутизму. Субклінічні форми РАС. (1 бал)		Вікові особливості та закономірності розвитку соціальних навичок у дітей з РАС. (1 бал)		Вікові особливості інтелектуального розвитку дітей з РАС. Визначення рівню інтелектуального розвитку дітей з РАС (1 бал)		Ознаки психотичних проявів та засоби їх виявлення при розладах аутистичного спектра.
Бали за практичне заняття			10 (балів)		10 (балів)		10 (балів)		10 (балів)
Самостійна робота	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)
Види поточного контролю,	Модульний контроль 1 (25 балів)			Модульний контроль 2 (25 балів)			Модульний контроль 2 (25 балів)		

Продовження таблиці

Модулі	Модуль 4					Модуль 5		
Назва модуля	Методи диференційної діагностики розладів аутистичного спектра					Основні психолого-педагогічні втручання в залежності від типу аутистичних порушень та віку дитини		
Кількість балів за модуль	79 (балів)					83 (бали)		
Лекції	10	11	12	13	14	15	16	17
Теми лекцій	Основні підходи до визначення форм та різновидів розладів аутистичного спектра. (1 бал)	Сучасні погляди на диференційну діагностику шизофренії, шизотипових розладів та розладів аутистичного спектра (1 бал)	РАС та розлади мовлення (1 бал)	РАС та поведінкові розлади (1 бал)	Диференційна діагностика РАС та інших психічних захворювань та станів (1 бал)	Етапи формування мислення у дітей з РАС (1 бал)	Розвиток навичок комунікації та соціальної реципрокності (1 бал)	Залучення батьків до навчально-виховної роботи з дітьми з РАС (1 бал)
Теми семінарських		Сучасні погляди на диференційну діагностику шизофренії, шизотипових розладів та розладів аутистичного спектра (1 бал)			Диференційна діагностика РАС та інших психічних захворювань та станів (1 бал)	Етапи формування мислення у дітей з РАС (1 бал)	Розвиток навичок комунікації та соціальної реципрокності (1 бал)	
Бали за семінарське		10 (балів)			10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)	
Теми практичних			РАС та розлади мовлення (1 бал)	РАС та поведінкові розлади (1 бал)		Етапи формування мислення у дітей з РАС. (1 бал)	Розвиток навичок комунікації та соціальної реципрокності (1 бал)	Залучення батьків до навчально-виховної роботи з дітьми з РАС (1 бал)
Бали за практичне			10 (балів)			10 (балів)		10 (балів)
Самостійна робота	--	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	--	5 (балів)	5 (балів)	--
Види поточного контролю	Модульний контроль 4 (25 балів)					Модульний контроль 5 (25 балів)		
Коефіцієнт 380:60 =6,3								

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Ковалев В. В. Семиотика и диагностика психических расстройств у детей и подростков / В.В. Ковалев. – М.: Медицина – 1985. – 288 с.
2. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму: Монографія /Тетяна Скрипник. – К.: Видавництво “Фенікс”, 2010. – 320 с. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/9001/1/monografiya%20NEW1.pdf>
3. Ершов В.И. Диагностика детского аутизма в хронобиологическом аспекте / В.И. Ершов, В.М. Башина // Журнал неврологии и психиатрии им. С.С. Корсакова. 2010 – 110(4) – С.16–24
4. Островська К.О. Засади комплексної психолого–педагогічної допомоги дітям з аутизмом / К.О.Островська. – Монографія. – Львів: Тріада плюс, 2012. <http://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Monogra1.pdf>
5. Питерс Т. Аутизм: от теоретического понимания к педагогическому воздействию: Книга для педагогов–дефектологов/ Пер. с англ. М.М. Щербаковой; под науч. ред. Л.М. Шипицыной; Д. Н. Исаева. М.: ВЛАДОС, 2003. – 240 с.

Додаткова:

1. Аршатская О.С. Психологическая помощь ребенку раннего возраста при формирующемся детском аутизме/О.С. Аршатская // Дефектология. –2005. – №2. – С.46–56.
2. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирования личности /Асеев В.Г. – М.: 1976. – 410 с.
3. Аутизм/ Под.ред. проф. Улумбекова Э.Г. – Москва, "2000 болезней от А до Я"; Гэотар–мед, 2002.
4. Аутизм. Методические рекомендации по коррекционной работе / Под. Ред. С.А.Морозова (материалы к спецкурсу). М.: Изд–во "Сигнал" – 2003.
5. Базима Н. В. Формування мовленнєвої активності у дітей з аутистичними порушеннями старшого дошкільного віку : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.13 / Н. В. Базима. – К. , 2014. – 21 с.
6. Баенская Е.Р.Особенности раннего аффективного развития аутичного ребенка в возрасте от 0 до 1,5 лет // Альманах ИКП РАО. – 2001. – № 3.
7. Башина В.М. К особенностям взаимосвязи доманифестного дизонтогенеза, синдрома раннего детского аутизма Каннера и ранней детской шизофрении (по данным катamnестического обследования) / В.М.Башина // Журн. невропатол. и психиатр. – 1986. – № 3. – С. 413–419.
8. Башина В.М. Современное состояние проблемы аутизма в детском возрасте. – В.М. Башина // Психиатрия. – 2003– № 3. – С. 7–11.
9. Башина В.М., Симашкова Н.В. К особенностям коррекции речевых расстройств у больных с синдромом детского аутизма.// Исцеление: Альманах.– М., 1993.– Вып.1.– С. 154–160.
10. Вроно М.Ш. Шизофрения у детей и подростков /М.Ш. Вроно. – М.:Медицина. – 1971. – 128с.
11. Ковалев В. В. Психиатрия детского возраста/ В.В. Ковалев – М.:Медицина, 1995. – 206 с.
12. Костин Ж.А. Организация перцептивной информации у подростков и юношей, страдающих аутизмом.//Дефектология.– 1997.– 1.– 27–35.
13. Лебединская К.С. Нарушения эмоционального развития как клиничко–дефектологическая проблема. Дисс. . докт. психол. наук в форме научного доклада. М.: НИИ дефектологии РАО, 1992.– С.22–44.
14. Лебединская К.С. Диагностика раннего детского аутизма: начальные проявления / К.С. Лебединская, О.С. Никольская – М.: Просвещение, 1991. – 96 с.

15. Мамайчук И.И. Помощь психолога детям с аутизмом / И.И. Мамайчук. – СПб.: Речь, 2007. – 288 с.
16. Марценківський І.А. Психоз у підлітка з розладом аутистичного спектра // І.А. Марценковський, К.В. Дубовик, І.І. Марценковська та ін. Режим доступу: <http://health-ua.com/article/36201-psihoz-u-pdlтка-z-rozladom--autistichnogo-spektra>
17. Никольская О.С. Аутичный ребенок. Пути помощи./ Никольская О.С., Баенская Е.Р., Либлинг М.М. – іVI.: Теревинф, 2000.– 336 с.
18. Римашевская Н.В. Дизонтогенез. В кн.: Справочник по психологии и психиатрии детского и подросткового возраста./ Под общ. ред С.Ю.Циркина. СПб: Питер, 2001.– С.292– 294.
19. Синьов В. М. Особливості умови соціалізації дітей з аутистичними порушеннями / В. М. Синьов Д. І. Шульженко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – № 21. – С. 251– 256.
20. Снежневский А.В. О нозологии психических расстройств.// Журн. невропатол. и психиатр.– 1975.– 1.– 138– 143.
21. Феррари П. Детский аутизм/ пер. с франц. О. Власовой. М.: РОО «Образование и здоровье», 2006. – 127 с.
22. Фюр Г. «Запрещенное» горе: об ожиданиях и горе, связанных с ребенком, родившимся с особенностями развития. / Г.Фюр. – Минск: Минсктиппроект, 2008. – 76 с.
23. Хорошева Е.В. Сравнительное исследование семей, имеющих ребенка с нормативным и нарушенным развитием// Психологическая наука и образование – 2010– № 5 (С. 52– 58).
24. Янушко Е.А. Игры с аутичным ребенком. Установление контакта, способы взаимодействия, развитие речи, психотерапия. / Е.А. Янушко. – Изд. 2–е. М.: Теревинф, 2007. – 136 с.
25. Gillberg Ch. Overlap between ADHD and autism spectrum disorders in adults / Ch. Gillberg, C. Gillberg, H. Anckarsater [and other] // ADHD in Adults. Characterization, Diagnosis, and Treatment / J.K. Buitelaar, C.C. Kan, P. Asherson (Eds.). – 2011. – Cambridge: Cambridge University Press. – P. 157– 167.
26. Mohammad G. Mental Health Aspects of Autism and Asperger Syndrome / Ghaziuddin Mohammad. – Philadelphia: Jessica Kingsley. – 2005. – 254 p.
27. Skokauskas N. Psychosis, affective disorders and anxiety in autistic spectrum disorder: Prevalence and nosological considerations / N. Skokauskas, L. Gallagher // Psychopathology. – 2010. – Vol. 43. – P. 8– 16.
28. Stahlberg O. Bipolar disorder, schizophrenia, and other psychotic disorders in adults with childhood onset AD/HD and/or autism spectrum disorders / O. Stahlberg, H. Soderstrom, M. Rastam [and other] // Journal of Neural Transmission. – 2004. – Vol. 111. – P. 891– 902.